

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР : ДОСВІД МИНУЛОГО ТА ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Ігнатенко Є. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Резнік О. М.

к.юн., ст. викладач кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

Боездатна армія – запорука економічної та політичної стабільності держави. З огляду на ситуацію в державі, фінансування військової сфери є одним з пріоритетних напрямків розвитку України. Дефіцит державного бюджету не дає змоги в повній мірі забезпечити цю сферу, що в свою чергу має компенсуватися грошовими надходженнями. Для вирішення цієї проблеми Верховною Радою України 3 серпня 2014 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів», де було встановлено військовий збір. Передумовою внесення змін до Податкового кодексу України стала досить непроста політико-економічна ситуація, що сталася в нашій країні.

Для кращого розуміння того, чи справді впроваджений та продовжений військовий збір є нагально необхідним та ефективним, слід зробити невеликий історичний екскурс з питань стягнення військових податків.

Застосування податків та зборів для досягнення військових цілей держави практикувалося ще з 1874 року, коли вперше в Іспанії протягом Третьої карлістської війни було введено воєнно-податкові марки (поштові марки з відповідним надписом «Військовий податок»). Їх наклеювали на конверти поряд з загально-вживаними поштовими марками за рахунок відправника, а всі кошти, що надходили від їх оплати перераховувались на озброєння армії. Дещо пізніше такий податок був введений у Великій Британії та її колоніях, Канаді, Новій Зеландії, Австралії та деяких інших державах [1].

На задоволення військових потреб частково перераховувались і кошти від сплати податку на доходи фізичних осіб (далі ПДФО). При цьому аналіз історії введення ПДФО яскраво ілюструє те, що вперше його було запроваджено саме для фінансування військових потреб. Зокрема слід згадати той факт, що в США ще в 1861 році було встановлено ПДФО для покриття витрат держави під час громадянської війни, яку в той час вели штати за незалежність від Великої Британії [2].

Згодом кошти для військових потреб почали збиратися шляхом введення окремих військових податків. Так, 17 серпня 1917 року в Канаді було введено воєнний податок («The Income War Tax Act») [3].

Як видно з досвіду зарубіжних країн, навіть беручи історичний аспект, частина коштів з бюджету держави має спрямовуватись на військові цілі. Брати та перераховувати на потреби армії частину інших податків не є доцільним хоча б з тієї точки зору, що це б призвело до відсутності чіткої правової регламентації та недостатчі стабільних відрахувань на ці потреби. Тому встановлений в Україні військовий збір є найбільш ефективним засобом для врегулювання цієї проблеми.

В свою чергу, беззаперечно, варто згадати, що уряд України не є винахідником нової практики. Військовий податок існував у СРСР у часи Великої Вітчизняної війни. Він був уведений 1 січня 1942 року Указом Президії Верховної Ради СРСР замість надбавок до прибуткового та сільськогосподарського податків. До його сплати були залучені всі громадяни, які досягли 18 років.

Сьогодні, після 20-ти років незалежності України, поштовхом для прийняття військового збору став головним чином той фактор, що платниками збору є всі

зайняті особи, які отримують будь-який дохід. До встановлення такого, на перший погляд, не зрозумілого податку Верховну Раду підштовхнули об'єктивні причини - військова агресія з боку нашого сусіда, а у нашій державі, як завжди, грошей на забезпечення армії немає, тому ця функція частково була покладена на її громадян.

Оподаткування військовим збором подовжили й схоже надовго — «до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України». Однак ставку оподаткування залишили на попередньому рівні — 1,5% об'єкта оподаткування.

Об'єктом оподаткування з 1 січня 2015 року є доходи, визначені ст. 163 ПКУ, зокрема, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід платника податку. Таким чином, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід визначатиметься по аналогії з доходами, які обкладаються ПДФО. Тобто при визначенні оподаткованого військовим збором доходу доведеться керуватися пп. 164.1 і 164.2 та ст. 165 ПКУ [5]. При цьому застосування не грошового коефіцієнта під час оподаткування військовим збором не передбачено.

Об'єкт оподаткування військовим збором усіх доходів, які обкладаються ПДФО, виникає лише для доходів, нарахованих після 01.01.2015 р. Тобто під час виплати в поточному році доходів, які не були до 01.01.2015 р. об'єктом оподаткування військовим збором і були нараховані у 2014 році, військовий збір не утримують. Також тепер під прес оподаткування військовим збором потрапляють і доходи підприємців-загальносистемників і осіб, які займаються незалежною професійною діяльністю.

Проаналізувавши положення чинного законодавства, звертаючи уваги на зміни 2015 року, маємо такі пропозиції щодо правового врегулювання військового збору:

1. Вважаємо за необхідне на законодавчому рівні перетворити військовий збір з впровадженого на невизначений термін, на постійний – тобто внести його до переліку загальнодержавних податків та зборів, що визначені в статті 9 Податкового Кодексу України.

2. Розробити альтернативні ставки податку від 0,5 % до 1,5% (саме ця ставка є чинною на даний момент для всіх без винятку платників) в залежності від виду діяльності платника податків, варто було би запровадити прогресивну шкалу оподаткування для тих, хто заробляє більше і може платити цей податок. .

3. Оскільки ми пропонуємо зробити цей збір постійним, а не тимчасовим, вважаємо за необхідне передбачити певні пільги по сплаті військового збору.

4. Здійснювати нарахування військового збору на суму доходу, обов'язково зменшену на суму податку на доходи фізичних осіб та сум єдиного соціального внеску.

5. Точно регламентувати порядок адміністрування військового збору.

6. Повний контроль за цільовим розподілом коштів, отриманих як військовий збір.

Окрім законодавчих неузгодженостей, які можна завжди реформувати, постає питання, чи всі зібрані з українців кошти дійдуть до бійців на передовій, урахувавши те, що антикорупційна реформа в країні буксує. Експерти сходяться на думці: гроші, які українці через податки сплачуватимуть на потреби військових, має контролювати громадськість, а міністр оборони повинен публічно звітувати про витрачені кошти [4].

Так чи інакше, а військовий податок уже запроваджено. Навряд чи він вирішить ключові проблеми армії, але зараз війську знадобляться будь-які гроші.

Звісно, є перестороги з приводу тимчасовості такого податку, адже не дарма кажуть: немає нічого більш стабільного, ніж тимчасове. Тому цілком можливо, що його слід зробити постійним. Окрім того, виникає безліч запитань стосовно того, як витрачаються кошти, що виділяються на обороноздатність країни з Державного бюджету. Отож, як казав Вінстон Черчілль, війна надто серйозна справа, щоб довіряти її генералам. Тому маємо самі робити все для того, аби зберегти державність, зберегти нашу Україну.

Таким чином, Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» що запровадив військовий збір, не дає чіткої відповіді на ряд запитань, містить певні неузгодженості та прогалини, які потребують правового вдосконалення. Після проведеного навчально-наукового дослідження, вважаємо за необхідне доопрацювання податкового законодавства в частині правового регулювання справляння військового збору. Беззаперечно такий життєво важливий запроваджений обов'язковий платіж є необхідним, та його подальше застосування має досягатися чіткими та однозначними методами та відображати принципи податкового законодавства – економічності оподаткування та єдиного підходу до встановлення податків і зборів. Зазирнувши в історію стає зрозумілим, що запровадження такого збору є правомірним, якщо в країні триває війна. Історія свідчить, що в усіх випадках із багатих на війну збирали більше, ніж із менш заможних, а бідніше населення взагалі нічого не сплачувало. Саме тому ми зазначила декілька шляхів покращення військового збору в нашій державі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Janet Klug «War tax stamps help finance the war effort» [Електронний ресурс] / Janet Klug. – Режим доступу : http://www.linns.com/howto/refresher/wartaxstamps_20030707/refreshercourse.aspx
2. Ellen Terrell «History of the US Income Tax» Business Reference Services [Електронний ресурс] / Ellen Terrell. – Режим доступу : <http://guides.libraries.uc.edu/content.php?pid=535026&sid=4412419>
3. Easton Burns. C.A. A digest «The Income War Tax Act» [Електронний ресурс] / Easton Burns. – Режим доступу : <http://wartimecanada.ca/document/world-war-i/taxation/income-tax-1917>
4. Печоріна Н. Військовий збір : фінансове свідчення війни [Електронний ресурс] / Н. Печоріна. – Режим доступу : <http://narodka.com.ua/9701-vijskovij-zbir-finansove-vidchennya-vijni>
5. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р. № 2755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.